

13. Ընտրութիւն, համաձայն Համագումարի իրաւասութիւնն ու դործունէութիւնը ճշտող ծրագրին, յանձնաժողովի մը, որուն պաշտօնն է մօտաւոր փոխանցման շրջանին համար Հայաստանի վարչական կազմը ճշտող առժամեայ ծրագիր մը կազմել և դայն ենթարկել Համագումարի վաւերացման, երբ Համագումարը վերստին ի նիստ հրաւիրւի Պատւիրակութեան կողմէ, ինչպէս պարտաւոր է ընել այն ատեն, երբ Հայաստանի քաղաքական բախտին մասին Խաղաղութեան Վեհաժողովն իր որոշումը տայ, կամ երբ Պատւիրակութիւնը հարկ տեսնէ Համագումարին դիմել ուրիշ ունէ անաւելնկալ հարկեցուցիչ պարագայի առջև:

Օրակարգի նիւթ կազմող և վերև թւած այս խնդիրներէն դատ, Համագումարը իր նստաշրջանի միջոցին զբաղեցաւ նաև կարգ մը խնդիրներով, որոնցմէ յիշենք՝ հայկական հողամասերու զինւորական գրաւման, Կիլիկիոյ և Սիւրիոյ մէջ ապրող տարազիր հայ ժողովուրդին ապահովութեան, Արևելեան Հայաստանի սովարեկ հայ ժողովուրդին պարենաւորման, Կիլիկիոյ համար բժշկական միսիոնի մը, հիւանդանոցի կազմաձևերու, դեղօրէից և դեղատեղէնի, ինչպէս նաև Արևելեան Հայաստանի համար դեղօրէից առաքման խնդիրները: Ասոնցմէ վերջիններուն Համագումարը յաջողեցաւ մասամբ դոհացում տալ Պատւիրակութեան տրամադրելի միջոցներով:

Համագումարը իր նստաշրջանին միջոցին զժբախտութիւնն ունեցաւ լսելու Հալէպի մէջ հայերու վրա դործադրւած կոտորածի մը դոյժը, ինչպէս նաև Իսկենդերուն և Ատանա գտնուող Հայկական Լեզէոնի վաշտերուն մէջ պատահած յոյժ դաւալի դէպքերը: Համագումարը թէ՛ Հալէպի կոտորածին և թէ՛ միւս պատահարներուն կրկնութեան առաջըր առնելու համար հնարաւոր միջոցները խորհեցաւ և անոնց դործադրութիւնը յանձնարարեց Պատւիրակութեան:

Ի բաց առեալ Հայաստանի տնտեսական և քաղաքական կացութեան մասին Պատւիրակութեան հասած կարևոր տեղեկադրերու ընթերցումը, Համագումարը լսեց, իր նստաշրջանի տեղութեան միջոցին, Արգային Պատւիրակութեան նախագահին և Հայկ. Հանրապետութեան ներկայացուցչին Խաղաղութեան Վեհաժողովին կողմէ ունկնդրութեան զեկուցումը, Թիւրքիայէն և Կովկասէն հասնող պատգամաւոր և ոչ-պատգամաւոր ձեռնրհաս հայրենակիցներու բերանացի և գրաւոր ընդարձակ զեկուցումները, ինչպէս նաև զազութներէ եկած պատգամաւորներուն՝ զազութներու հայկ. կեանքին և դործունէութեան վերաբերմամբ բրած մանրամասն տեղեկատուութիւնները:

Համագումարը ստիպեցաւ նաև նկատի առնել Երուսաղէմի Ս. Յակովբեանց վանուց միաբանութենէն հասած հեռադրական դիմումները, և յանձնարարեց յիշեալ վանուց համար մատակարար մարմնի մը կազմութիւնը՝ համաձայն Երուսաղէմի զինւորական կառավարչին կատարած կարգադրութեան՝ նկատելով, որ Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը այս միջոցին ի վիճակի չէր այս հարցով զբաղելու:

Այս առաջին նստաշրջանի փակման առթիւ Համագումարը պարտք համարեց իր եղբայրական ջերմ ողջոյններն ուղղել Հայկական Հանրապետութեան՝ անոր մէջ տեսնելով վեց հարիւր տարիէ ի վեր առաջին անգամ վերագարթնող հայ ազատութեան հրճառիթ պատկերը, և յոռնկայա իր խորին յարգանքն ու պաշտամունքը յայտնեց մեր ցեղի բազմաշար նահատակներուն և այն բիւրաւոր մարտիկներուն յիշատակին, որոնք իրենց հերոսական պայքարներով պատրաստեցին հայկական դատին յաղթանակը: